

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

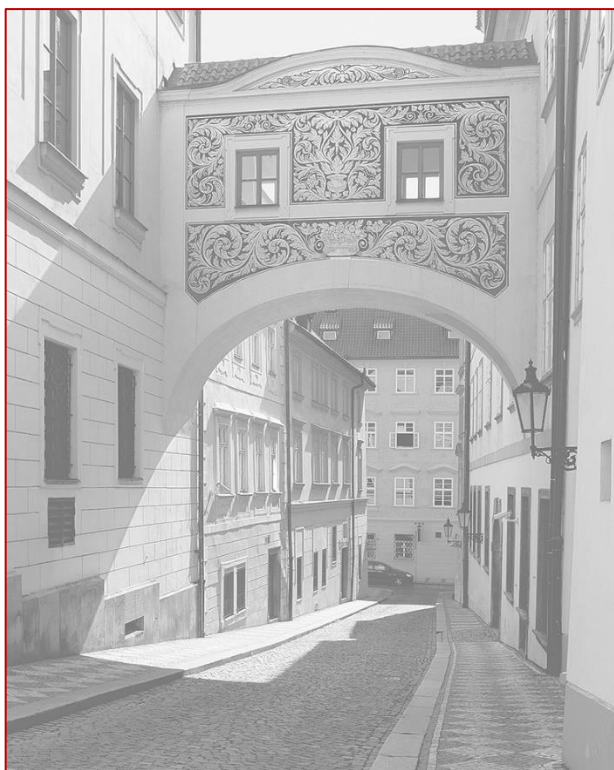
PŘEHLED SZBP EU

Evropská unie a politika rozšíření

(Vztah k Turecku a zemím západního Balkánu)

Hlavní body agendy SZBP EU

(Aktivity v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky a vnějších vztahů EU)

Obsah:

EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ..... 4

Předčasné parlamentní volby v Kosovu _____ 4

Zahraničněpolitická témata na zasedání Evropské rady ____ 5

HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU 6

Zasedání Rady pro zahraniční věci _____ 6

Postoj EU na zasedání Konference OSN o změně klimatu (COP25) _____ 8

Prohloubení dohody o hospodářském partnerství EU se zeměmi východní a jižní Afriky _____ 8

Inaugurační zasedání syrského ústavního výboru _____ 9

Volba nových členů do Rady OSN pro lidská práva ____ 10

Mezinárodní konference o solidaritě pro Venezuelu __ 11

Přehled SZBP č. 10/2019

říjen 2019

autor: Klára Urbanová, Dominik Čáň

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	EDICE: Přehled SZBP EU
Název: Evropská unie a politika rozšíření; Hlavní body agendy SZBP EU; Dokumenty SZBP EU	Typ edice: online, ISSN 2533-4263 URL: http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=2
Autoři: Urbanová, K.; Čáň, D.	První vydání edice: leden 2005
Číslo: Přehled SZBP č. 10/2019	Frekvence vydání edice: měsíčně
Datum: 1. – 31. říjen 2019	Zaměření: přehledy Společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU
Klíčová slova: Kosovo; FAC; Sýrie; Turecko; COP25; EU-ESA; Evropská rada; rozšíření; Albánie; Severní Makedonie; OHCHR; Venezuela.	Jazyk: CZ Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení všeobecných studií	STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
	PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	
Oddělení pro evropské záležitosti	STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
	INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů

Kontakt:

Klára Urbanová (SZBP), tel. 2241, email: urbanovak@psp.cz

Martin Kuta (SBOP), tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

OBSAH

EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ	4
Předčasné parlamentní volby v Kosovu	4
Zahraničněpolitická témata na zasedání Evropské rady	5
HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU	6
Zasedání Rady pro zahraniční věci	6
Postoj EU na zasedání Konference OSN o změně klimatu (COP25)	8
Prohloubení dohody o hospodářském partnerství EU se zeměmi východní a jižní Afriky	8
Inaugurační zasedání syrského ústavního výboru	9
Volba nových členů do Rady OSN pro lidská práva	10
Mezinárodní konference o solidaritě pro Venezuelu	11

Kontakt:

Klára Urbanová (SZBP), tel. 2241, email: urbanovak@psp.cz

Martin Kuta (SBOP), tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ

(Vztah k Turecku a zemím západního Balkánu)

Předčasné parlamentní volby v Kosovu

Popis problematiky

Dne 6. října 2019 se konaly předčasné parlamentní volby v Kosovu. Volby svolal prezident Kosova Hashim Thaçi poté, co poslanci kosovského parlamentu schválili dne 22. srpna jeho rozpuštění v souvislosti s demisí premiéra Ramushe Haradinaje dne 22. července 2019. Premiér Haradinaj rezignoval poté, co byl pozván k výslechu žalobcem zvláštního tribunálu v Haagu pro podezření ze spáchání válečných zločinů během války v Kosovu v letech 1998-99. Jednalo se již o čtvrté volby do legislativního sboru Kosova (Shromáždění republiky Kosovo) od vyhlášení jeho nezávislosti roku 2008.¹ Volby do 120 členného parlamentu se v Kosovu konají na základě systému poměrného zastoupení v jednom celonárodním volebním obvodu, s možností udělit pět preferenčních hlasů. 20 mandátů z celkového počtu 120 je vyhrazeno pro menšinové komunity², 10 z toho je určeno kosovským Srbům. Pro jednotlivé politické strany zároveň platí, že v počtu obsazených mandátů danou stranou musí být zastoupena obě pohlaví minimálně 30 procenty.³

Výsledky voleb

Volby těsnou většinou vyhrálo levicové opoziční hnutí Sebeurčení (LVV - Lëvizja Vetevendosje) s 25,50 % následované taktéž opozičním uskupením Demokratický svaz Kosova (LDK - Lidhja Demokratike e Kosovës) bývalého premiéra Isy Mustafy.

Bývalé tři strany vládní koalice vedené třemi čelními představiteli Kosovské osvobozené armády tak ztratily v parlamentu většinu. Bývalá vládní Demokratická strana Kosova (PDK - Partia Demokratike e Kosovës) vedená Kadrim Veselim, získala 21,25 %, Spojenectví pro budoucnost Kosova (AAK) bývalého premiéra Haradinaje získalo v předvolební koalici se Sociálně demokratickou stranou (PSD) 11,57 % a Sociálnědemokratická iniciativa (NISMA) Fatmira Limaje v předvolební koalici s Novou kosovskou aliancí (AKR) a Stranou spravedlnosti (PD) získala 4,90 %. O 10 mandátů zastupujících srbskou menšinu, která představuje přibližně 7 % obyvatelstva Kosova, se ucházely 4 politické strany. Největší zisk zaznamenala strana Srpska Lista (SL) s 6,61 % hlasů.⁴ Dle hodnocení EU, která vyslala na volby pozorovací misi, byly volby řádně vedené a transparentní, stejně jako samotný volební den, který pozorovatelé hodnotili pozitivně. Volební kampaň byla kompetitivní a volná. Výtky pozorovatelů se týkaly kampaně v oblastech obydlených kosovskými Srby, kde pozorovatelé konstatovali zastrašování kandidátů konkurujících straně Srpska Lista. Dále

¹ Brussel's hot potato: New Kosovo Government and the dialogue with Serbia. Europeanwesternbalkans.com [online], 21/10/2019 [cit. 2019-10-25]. Dostupné z: <https://europeanwesternbalkans.com/2019/10/21/brussels-hot-potato-new-kosovo-government-and-the-dialogue-with-serbia/>.

² Z toho 10 mandátů pro kosovské Srby, 1 pro Romskou komunitu, 1 pro komunitu Aškalů, 1 pro balkánské Egyptany, 1 další křeslo buď pro Romy, Aškaly nebo Egyptany v závislosti na tom, která z těchto komunit má nejvyšší počet celkových hlasů, 3 pro Bosňáky, 2 pro tureckou komunitu a 1 pro goranskou menšinu.

³ European Union Election Observation Mission Kosovo 2019: Preliminary Statement. Eeas.europa.eu [online], 8/10/2019 [cit. 2019-10-25]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/ps_final_version.pdf.

⁴ Preliminary results – elections for Assembly of Kosovo 2019. Kqz-ks.org [online], 6/10/2019 [cit. 2019-10-29]. Dostupné z: <https://rezultatet2019.org/Results.aspx?RaceID=1&UnitID=1&IsPS=0&Turnout=0&LangID=2>.

Kontakt:

Klára Urbanová (SZBP), tel. 2241, email: urbanovak@psp.cz

Martin Kuta (SBOP), tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

konstatovali, že zneužívání veřejných zdrojů a nedostatečná transparentnost financování kampaní vedly k nerovnoměrným volebním podmínkám v celém Kosovu.⁵

Možný dopad výsledků voleb na proces integrace do EU

Vzhledem k tomu, že spolupráce dvou vítězných opozičních stran LVV a LDK započala již před dvěma lety, dá se očekávat, že se promítne i do nové vládní koalice. Přesto, že obě vítězné strany ještě oficiálně čekají na potvrzení výsledků voleb ze strany Centrální volební komise, jednání o koalici již započala. V této souvislosti bude zásadní, jak se nové vládní uskupení postaví k dialogu Kosova se Srbskem, který byl za bývalé vlády premiéra Haradinaje přerušen a který je naprosto zásadní pro postup v procesu integrace obou zemí do Evropské unie.

Zahraněčpolitická témata na zasedání Evropské rady

Ve dnech 17. – 18. října se v Bruselu uskutečnilo zasedání Evropské rady, na kterém jednali vrcholní představitelé vlád a států EU o dvou zahraničně-politických otázkách vztahujících se k Turecku a zemím západního Balkánu. První byla otázka zahájení přístupových jednání se dvěma kandidátskými zeměmi EU, Albánií a Republikou Severní Makedonie. Druhou byla poté otázka Turecka v souvislosti s hned dvěma jeho současnými aktivitami, a to invazí do severovýchodní Sýrie a pokračování v nelegálních vrtných aktivitách v oblasti východního Středomoří, v Kyperských teritoriálních vodách.

Zahájení přístupových jednání s Albánií a Severní Makedonií

Ohledně zahájení přístupových jednání se Severní Makedonií a Albánií nedospěla Rada k žádnému rozhodnutí a zahájení přístupových jednání tak neodsouhlasila. V přijatých závěrech⁶ se pouze zavázala vrátit k tématu před plánovaným summitem o západním Balkáně, který se bude konat v květnu 2020 v chorvatském Záhřebu. Dle dostupných informací byla diskuze o postupu v procesu rozšíření velmi intenzivní a poznamenána nedostatkem jednomyslnosti mezi členskými státy. Proti zahájení přístupových jednání byla především Francie, Nizozemí a Dánsko s odůvodněním nedostatečné připravenosti obou kandidátských zemí. Francie rovněž vyzvala k procedurálním reformám přístupových jednání před jejich zahájením s dalšími zeměmi. Naopak např. Itálie po jednání prohlásila, že EU udělala historickou chybu. Taktéž předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker označil rozhodnutí za velkou historickou chybu a zdůraznil, že Evropa ztrácí v očích svých partnerů ze zemí západního Balkánu důvěryhodnost.⁷

Severní Makedonie: Bývalá jugoslávská republika Makedonie zažádala formálně o členství v EU v roce 2004. V roce 2005 poté získala kandidátský status a dohodu o bezvízovém styku se zeměmi schengenského prostoru. Další postup v přístupovém procesu byl však dlouho blokován bilaterálním sporem s Řeckem o použití názvu „Makedonie“. Vyřešením tohoto sporu v únoru

⁵ European Union Election Observation Mission Kosovo 2019: Preliminary Statement. Eeas.europa.eu [online], 8/10/2019 [cit. 2019-10-25]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/ps_final_version.pdf.

⁶ European Council meeting (17 and 18 October 2019) – Conclusions. Consilium.europa.eu [online], 18/10/2019 [cit. 2019-10-7]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/media/41123/17-18-euco-final-conclusions-en.pdf>.

⁷ Outcome of the European Council of 17-18 October 2019. Europarl.europa.eu [online], 22/10/2019 [cit. 2019-11-7]. Dostupné z:

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/642801/EPRS_BRI\(2019\)642801_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/642801/EPRS_BRI(2019)642801_EN.pdf).

Kontakt:

Klára Urbanová (SZBP), tel. 2241, email: urbanovak@psp.cz

Martin Kuta (SBOP), tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

2019 podepsáním dohody z Prespa⁸ o dohodě s Řeckem na názvu „Republika Severní Makedonie“ byla hlavní překážka odstraněna.⁹

Albánie: Albánie podala formální žádost o členství v EU roku 2009. Evropská komise ve stanovisku k žádosti uvedla, že před zahájením přístupových jednání musí Albánie ještě dosáhnout vyššího stupně souladu s kodaňskými kritérii. Doporučení udělit Albánii status kandidátské země dala Evropská komise v říjnu 2012 s podmínkou dokončení reformy soudnictví a veřejné správy a revize jednacích řádů parlamentu. V červnu 2014 poté Albánie kandidátský status získala. Evropská komise poté ve své zprávě o Albánii za rok 2018¹⁰ doporučila zahájení přístupových rozhovorů.¹¹

Turecko

Ohledně Turecka nesáhla Evropská rada k žádným dalším sankcím pro jeho protiprávní vrtné aktivity v kyperských teritoriálních vodách a pouze potvrdila závěry přijaté Radou pro zahraniční věci (FAC) v předešlém týdnu (viz informace k zasedání FAC v další části textu). Evropská rada taktéž nešla za již přijatá opatření vůči Turecku spočívající v pozastavení udělování licencí na vývoz zbraní do Turecka v souvislosti s jeho invazí do severní Sýrie. V přijatých závěrech Rada pouze opět potvrdila závěry FAC ze 14. října ohledně turecké invaze a uvedla, že bude této záležitosti nadále věnovat pozornost.¹²

HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU

(Aktivity v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky
a vnějších vztahů EU)

Zasedání Rady pro zahraniční věci

Dne 14. října 2019 zasedala v Bruselu Rada EU pro zahraniční věci (FAC). Na pořadu jednání ministrů zahraničí EU byla především situace v severní Sýrii a nelegální vrtné činnosti Turecka ve východním Středomoří, ke kterým přijala Rada závěry. Rada byla dále informována vysokou představitelkou Federicou Mogheriniovou o aktuální situaci v Iránu, Libyi a Venezuele a diskutovala s přítomným ministrem zahraničních věcí Ukrajiny Vadimem Pristajkem o situaci na Ukrajině. V této souvislosti Rada opět potvrdila odhodlání EU podporovat Ukrajinu, pokud jde o její územní celistvost a bezpečnost, a podporovat ukrajinskou vládu v implementaci reforem. Plánovanou diskuzi o Afghánistánu musela Rada odložit z časových důvodů na listopadové zasedání Rady.¹³

⁸ Více k tématu viz. Přehled SZBP EU 2/2019, s. 4-5. ISSN 2533-4263. Dostupné z:

<http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=2>.

⁹ North Macedonia: A step closer to EU membership. Europarl.europa.eu [online], 17/10/2019 [cit. 2019-11-7].

Dostupné z:

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2019/642249/EPRS_ATA\(2019\)642249_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2019/642249/EPRS_ATA(2019)642249_EN.pdf).

¹⁰ Albania 2018 Report. Eur-lex.europa.eu [online], 17/4/2018 [cit. 2019-11-7]. Dostupné z: [https://eur-](https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SWD:2018:0151:FIN:EN:PDF)

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SWD:2018:0151:FIN:EN:PDF](https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SWD:2018:0151:FIN:EN:PDF).

¹¹ Albania: On the threshold of EU membership. Europarl.europa.eu. [online], 16/10/2019 [cit. 2019-11-7]. Dostupné z:

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2019/642248/EPRS_ATA\(2019\)642248_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2019/642248/EPRS_ATA(2019)642248_EN.pdf).

¹² European Council meeting (17 and 18 October 2019) – Conclusions. Consilium.europa.eu [online], 18/10/2019

[cit. 2019-11-7]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/media/41123/17-18-euco-final-conclusions-en.pdf>.

¹³ Rada pro zahraniční věci, 14. října 2019. Consilium.europa.eu [online], 14/10/2019 [cit. 2019-10-24]. Dostupné z:

<https://www.consilium.europa.eu/cs/meetings/fac/2019/10/14/>.

Kontakt:

Klára Urbanová (SZBP), tel. 2241, email: urbanovak@psp.cz

Martin Kuta (SBOP), tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

Závěry k situaci v severovýchodní Sýrii

Dne 9. října 2019 oznámil turecký prezident Recep Tayyip Erdoğan zahájení vojenské operace „Pramen míru“ v oblasti severní Sýrie přímo sousedící s tureckou hranicí a obývanou především kurdským obyvatelstvem, jejichž milice výrazně přispěly k porážce Islámského státu po boku spojenců z Globální koalice proti ISIS vedené USA. Proklamovaným cílem Turecka je vytvoření „bezpečné zóny“ v oblasti. Turecký požadavek na vytvoření „bezpečné zóny“, nebo také nárazníkové zóny v severní Sýrii podél hranice s Tureckem, není však ze strany Turecka pouze záležitostí aktuálního vývoje, ale datuje se již do počáteční fáze války v Sýrii v roce 2012 a v průběhu syrské krize se objevoval opakovaně. Snaha Turecka vytvořit bezpečnostní pás podél svých hranic je motivována jak vnitro tureckými politickými a bezpečnostními zájmy, především bojem proti kurdským autonomním snahám, tak snahou řešit masivní příliv válečných uprchlíků ze Sýrie do Turecka.¹⁴ Vojenskou invazi Turecka do severní Sýrie odsoudila většina členských států EU a v návaznosti na tento vývoj přijala FAC závěry k situaci v severovýchodní Sýrii¹⁵, ve kterých:

- EU naléhavě vyzývá Turecko, aby ukončilo jednostrannou vojenskou akci v severovýchodní Sýrii a stáhlo svoje síly;
- EU odsuzuje vojenskou akci Turecka, která vážně narušuje stabilitu a bezpečnost celého regionu;
- Zdůraznila, že EU je nadále odhodlána prosazovat jednotu, svrchovanost a územní celistvost syrského státu;
- Zdůraznila, že bezpečnostní obavy Turecka je nutné řešit politickými a diplomatickými prostředky v souladu s mezinárodním humanitárním právem, nikoli vojenskou akcí;
- Vyzvala k uspořádání ministerského zasedání celosvětové koalice proti ISIS, které by se zabývalo tím, jakým způsobem a směrem v současné situaci vynakládat úsilí;
- Připomněla rozhodnutí přijaté některými členskými státy okamžitě zastavit udělování licencí na vývoz zbraní do Turecka. Členské státy se zavazují zachovat na vnitrostátní úrovni pevný postoj, pokud jde o politiku vývozu zbraní do Turecka na základě ustanovení společného postojů 2008/944/CFSP o kontrole vývozu zbraní, včetně přísného uplatňování kritéria 4 týkajícího se regionální stability;
- Připomněla, že nebude poskytovat pomoc při stabilizaci a rozvoji v oblastech, kde jsou ignorována či porušována práva místních obyvatel.

Rozšíření omezujících opatření vůči Turecku v souvislosti s nelegálními vrtnými aktivitami

Rada také opětovně přijala závěry k nelegálním vrtným aktivitám Turecka v oblasti východního Středomoří¹⁶. Turecko započalo s námořní těžbou zemního plynu v kyperských teritoriálních vodách v květnu 2019. Aktivity Turecka odsoudili šéfové států a vlád členských států EU na evropském summitu dne 20. června 2019. Turecko následně v červenci 2019 své aktivity ještě zintenzivnilo. Rada FAC proto na svém červencovém zasedání přijala závěry, jejichž součástí byly i konkrétní opatření vůči Turecku, jako pozastavení jednání o komplexní dohodě o letecké dopravě

¹⁴ Více k problematice viz práce Parlamentního institutu „K aktuální situaci v Sýrii: Myšlenka vytvoření „tzv. bezpečné zóny“ v severní Sýrii v širším kontextu“. ISSN 2533-414X. Psp.cz [online]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=3>.

¹⁵ Severovýchodní Sýrie: Rada přijala závěry. Consilium.europa.eu [online], 14/10/2019 [cit. 2019-10-25]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2019/10/14/council-conclusions-on-north-east-syria/>.

¹⁶ Více k tématu viz Přehled SZBP EU 7/2019, 4-5. ISSN 2533-4263. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=2>.

Kontakt:

Klára Urbanová (SZBP), tel. 2241, email: urbanovak@psp.cz

Martin Kuta (SBOP), tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

s Tureckem, zrušení pořádání zasedání Rady přidružení a dalších dialogů na vysoké úrovni mezi EU a Tureckem a snížení předvstupní pomoci Turecku na rok 2020. Vzhledem k pokračujícím vrtným aktivitám Turecka Rada v současných přijatých závěrech:

- Znovu potvrdila svou plnou solidaritu s Kyprem, pokud jde o dodržování jeho suverenity a svrchovaných práv v souladu s mezinárodním právem;
- Souhlasila, aby byl zaveden rámcový režim omezujících opatření zaměřených na fyzické a právnické osoby odpovědné za nezákonnou vrtnou činnost ve východním Středomoří nebo zapojené do této činnosti, a vyzvala vysokou představitelku a Komisi aby za tímto účelem předložila konkrétní návrhy.

Postoj EU na zasedání Konference OSN o změně klimatu (COP25)

Dne 4. října 2019 přijala Rada EU pro životní prostředí jednomyslně v rámci svých závěrů postoj EU na zasedání Konference OSN o změně klimatu (COP25)¹⁷, které se uskuteční ve dnech 2. – 13. prosince 2019 v chilském Santiagu de Chile. Rada zdůrazňuje naléhavou potřebu účinnějších globálních opatření a k prioritám na zasedání COP25 řadí:

- *dokončení prováděcích pokynů pro mechanismus dobrovolné spolupráce podle článku 6 Pařížské dohody;*
- *dokončení druhého přezkumu Varšavského mezinárodního mechanismu pro otázky ztrát a škod;*
- *dokončení přezkumu Lidského pracovního programu týkajícího se genderu a*
- *dosažení pokroku v technické práci na ujednáních podle rámce posílené transparentnosti.*¹⁸

EU je v současnosti nejvýznamnějším poskytovatelem finančních prostředků v rámci rozvojové pomoci (74,4 miliard euro v roce 2018) a zároveň poskytla největší objem finančních prostředků na světě na opatření v oblasti klimatu (více jak 40 % všech finančních prostředků).

Prohloubení dohody o hospodářském partnerství EU se zeměmi východní a jižní Afriky

Dne 2. října započala Evropská unie jednání s pěti zeměmi tzv. ESA (východní a jižní Afrika), Komorskými ostrovy, Madagaskarem, Mauriciem, Seychelami a se Zimbabwe, o prohloubení stávající dohody o hospodářském partnerství, která byla přijata roku 2012. Cílem dohody je zvýšit připravenost zemí ESA na provádění africké kontinentální zóny volného obchodu v rámci Africké unie. Za dobu účinnosti dohody se zvýšil export ze zemí ESA o celých 25 % a zvýšil se rovněž podíl investic EU v daných zemích. Nová dohoda by měla poté rozšířit spolupráci i na další oblasti související s obchodem, jako jsou služby, investice, technické překážky obchodu, práva duševního vlastnictví či obchod a udržitelný rozvoj. Evropská unie také poskytne finanční prostředky na zřízení

¹⁷ Příprava na zasedání Rámcové úmluvy Organizace spojených národů o změně klimatu (UNFCCC) – závěry Rady. Consilium.europa.eu [online], 9/10/2019 [cit. 2019-10-25]. Dostupné z: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12796-2019-REV-1/cs/pdf>.

¹⁸ Rada vymezila postoj EU pro konferenci OSN o klimatu konající se v Santiagu de Chile (COP25). Consilium.europa.eu [online], 4/10/2019 [cit. 2019-10-25]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2019/10/04/the-council-sets-out-the-eu-position-for-the-un-climate-conference-in-santiago-de-chile-cop25/>.

Kontakt:

Klára Urbanová (SZBP), tel. 2241, email: urbanovak@psp.cz

Martin Kuta (SBOP), tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

koordinálního mechanismu pro provádění dohody, jehož cílem bude poskytnout daným zemím technickou podporu v procesu vyjednávání. Jednání se zeměmi ESA o prohloubení hospodářské spolupráce jsou poté důležitou součástí tzv. *Aliance mezi Afrikou a Evropou pro udržitelné investice a zaměstnanost*¹⁹, která byla přijata v září 2018.²⁰

Inaugurační zasedání syrského ústavního výboru

Dne 30. října 2019 se uskutečnilo v Ženevě inaugurační zasedání syrského ústavního výboru²¹, který je složen ze zástupců syrské vlády, opozice a představitelů občanské společnosti a jehož hlavním cílem je vypracovat buď revizi syrské ústavy z roku 2012, nebo připravit návrh nové ústavy. Ustavení ústavního výboru představuje průlomový okamžik po téměř devíti letech trvání syrské občanské války a mohl by být prvním krokem k národnímu usmíření. Ústavní výbor, v jehož rámci hraje úlohu zprostředkovatele OSN a především její zvláštní vyslanec pro Sýrii Geir Pedersen, zasedal v plném počtu svých 150 členů v průběhu dvou dnů, během kterých přijal etický kodex pro své členy a zároveň pravidla jednání pro své dva předsedy – jednoho za vládní stranu a druhého za představitele syrské opozice. Zároveň byl ustaven užší orgán výboru složený z jeho 45 vybraných členů, který bude pověřen samotnou přípravou nového ústavního návrhu. Tento užší orgán by měl začít svou práci v týdnu od 4. listopadu 2019, taktéž v Ženevě.

Dle v současnosti platné syrské ústavy má prezident téměř neomezené pravomoci. Prezident Bašár Asad v roce 2012, téměř rok po vypuknutí občanské války, prosadil ústavní novelu, která mu dává téměř neomezenou moc nad armádou, justicí, legislativním shromážděním i exekutivou. Krom jiného může např. rozhodnout o rozpuštění parlamentu nebo kdykoliv převzít jeho legislativní pravomoci, vybírá si premiéra i ministry, kteří se mu zodpovídají, může jednat nezávisle v otázkách národní bezpečnosti a předsedá Nejvyšší soudní radě.²² Tato novela ústavy nebyla opozicí nikdy akceptována a lze očekávat, že bude hlavním předmětem práce ústavního výboru.²³ Zahájení činnosti ústavního výboru přivítala i vysoká představitelka EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Federica Mogheriniová, která opět zdůraznila, že EU bude i nadále podporovat činnost zvláštního vyslance OSN pro Sýrii a je připravena jakýmkoliv způsobem doprovodit mírový proces v Sýrii.²⁴

¹⁹ Africa-Europe Alliance: Boosting investment and trade for sustainable growth and jobs. Ec.europa.eu [online], 18/12/2018 [cit. 2019-10-22]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/africaeuropealliance_en.

²⁰ EU jedná o prohloubení obchodních vztahů se zeměmi východní a jižní Afriky. Europa.eu. [online], 2/10/2019 [cit. 2019-10-22]. Dostupné z: https://europa.eu/rapid/press-release_IP-19-5951_cs.htm.

²¹ Více informací k ustavení syrského ústavního výboru viz Přehled SZBP EU č. 9/2019, s. 4. ISSN 2533-4263. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=2>.

²² Constitution of the Syrian Arab Republic – 2012. Ilo.org [online], cit. 2019-11-11. Dostupné z: <https://www.ilo.org/dyn/natlex/docs/ELECTRONIC/91436/106031/F-931434246/constitution2.pdf>.

²³ Top UN Syria envoy hails 'impressive' start to historic talks in Geneva. News.un.org [online], 1/11/2019 [cit. 2019-11-8]. Dostupné z: <https://news.un.org/en/story/2019/11/1050481>.

²⁴ Statement by High Representative/Vice-President Federica Mogherini on the inaugural meeting of Syria Constitutional Committee. Eeas.europa.eu [online], 30/10/2019 [cit. 2019-11-8]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/69649/statement-high-representativevice-president-federica-mogherini-inaugural-meeting-syria_en.

Kontakt:

Klára Urbanová (SZBP), tel. 2241, email: urbanovak@psp.cz

Martin Kuta (SBOP), tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

Volba nových členů do Rady OSN pro lidská práva

Dne 17. října proběhla na půdě newyorského Generálního shromáždění OSN volba do Rady pro lidská práva (OHCHR), při které bylo zvoleno 14 nových členských států na tříleté období, s platností od 1. ledna 2020.²⁵ Valné shromáždění OSN ve svém tajném hlasování zvolilo do Rady OSN pro lidská práva mimo jiné také Libyi a Venezuelu, což vyvolalo nesouhlasné reakce řady členských států OSN a opět rozvířilo diskuzi o hodnověrnosti práce Rady v takovémto složení. Rada pro lidská práva je mezinárodní orgánem Organizace spojených národů, jehož členové se během roku setkávají v kancelářích OSN v Ženevě. Rada se skládá ze 47 států, které se pravidelně shromažďují za účelem diskuze, propagace a ochrany lidských práv v mezinárodním měřítku. Rada několikrát do roka také hodnotí lidsko-právní zprávy jednotlivých členů OSN. Ve specifických případech může Rada vytvořit vyšetřovací komise či průzkumné mise.²⁶

V návaznosti na výsledky voleb do Rady vyjádřila Evropská unie silné znepokojení. Podle EU nelze opomenout zejména závažnost porušování lidských práv ve Venezuele, která byla zjištěna ze zpráv vysokého komisaře OSN pro lidská práva. Členové Rady pro lidská práva podle EU nesou odpovědnost za dodržování nejvyšších standardů v oblasti prosazování a ochrany lidských práv a musí spolupracovat s postupy a mechanismy vytvořenými Radou, včetně misí na zjišťování skutečností. V této souvislosti EU vyzvala všechny státy, aby při plnění svého institucionálního mandátu zajistily integritu a důvěryhodnost Rady pro lidská práva a aby respektovaly nezávislost vysokého komisaře a jeho úřadu. EU také zdůraznila, že bude nadále důsledně sledovat chování nových členů Rady.²⁷ Volba vyvolala i nesouhlas venezuelské opozice a nevládních organizací, podle nichž Madurův režim lidská práva dlouhodobě a systematicky porušuje.²⁸ Paradoxně sama Rada OSN pro lidská práva přijala v září 2018 rezoluci o porušování lidských práv ve Venezuele²⁹. Venezuela nebo Libye přitom nejsou jediní členové Rady, kteří jsou sami kritizováni pro porušování lidských práv. V současném období je členem Rady např. i Saudská Arábie, Čína a jiné země, které čelí kritice pro porušování lidských práv. Otázka problematických členů byla přitom i důvodem ukončení činnosti Komise OSN pro lidská práva v roce 2006, jejíž činnost nahradila právě za tím účelem nově založená Rada OSN pro lidská práva. Dlouhodobým problémem volby členů do Rady OSN pro lidská práva se zdá být systém tajného hlasování, kdy mnohé země hlasují tak, jak by si při veřejné volbě netroufli. Dalším problémem může být nominace na členy Rady na základě regionální příslušnosti, kdy má každý region stanovený určitý počet členů. V souvislosti

²⁵ Statement by the Spokesperson on the recent election of new Member States to the Human Rights Council Eeas.europa.eu [online], 22/10/2019 [cit. 2019-11- 12]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/69184/statement-spokesperson-recent-election-new-member-states-human-rights-council_en.

²⁶ Stálá mise České republiky při Úřadovně OSN v Ženevě. [online], [cit. 2019-11- 11]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/mission.geneva/cz/lidska_prava/rada_osn_pro_lidska_prava/index.html.

²⁷ Statement by the Spokesperson on the recent election of new Member States to the Human Rights Council Eeas.europa.eu [online], 22/10/2019 [cit. 2019-11- 12]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/69184/statement-spokesperson-recent-election-new-member-states-human-rights-council_en.

²⁸ Venezuela wins UN human rights council seat despite record of abuses. The Guardian.com [online], 17/10/2019 [cit. 2019-11- 11]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2019/oct/17/venezuela-un-human-rights-council-activists-outraged>.

²⁹ Promotion and protection of human rights in the Bolivarian Republic of Venezuela. Undocs.org [online], 26/9/2019 [cit. 2019-11-12]. Dostupné z: <https://undocs.org/A/HRC/39/L.1/Rev.1>.

Kontakt:

Klára Urbanová (SZBP), tel. 2241, email: urbanovak@psp.cz

Martin Kuta (SBOP), tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

s oslabováním demokratických norem v jednotlivých regionech je poté snáze zvolen stát s problematickým vztahem k lidským právům. V případě Venezuely poté dle odhadů pomohly hlasy asijských a afrických zemí sdružených v organizaci Hnutí nezúčastněných zemí, jimž od roku 2016 předsedá Nicolás Maduro.³⁰ Opakovaná volba problematických členů byla také jedním z důvodů, proč v červnu 2018 ukončily své členství v Radě v půlce svého mandátu Spojené státy americké.

Mezinárodní konference o solidaritě pro Venezuelu

Ve dnech 28. – 29. října se v Bruselu uskutečnila mezinárodní konference o solidaritě věnovaná venezuelské uprchlické a migrační krizi, kterou svolala Evropská unie společně s Úřadem vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) a Mezinárodní organizací pro migraci (IOM) v úzké koordinaci s procesem z Quita. V souvislosti s vnitrostátní krizí opustilo Venezuelu již 4,5 milionu lidí, což je nejrychleji rostoucí uprchlická krize v latinskoamerické historii. Evropská unie dlouhodobě podporuje obyvatele Venezuely a vyzývá k mezinárodní mobilizaci za účelem rychlého vyřešení krize v zemi a nalezení politického, demokratického a mírového řešení.³¹ Cílem konference o solidaritě bylo zvýšit informovanost, mobilizovat podporu a prostředky pro řešení krize a prokázat solidaritu mezinárodního společenství s postiženými obyvateli a zeměmi hostíci venezuelské uprchlíky. Konferenci předsedala společně místopředsedkyně Evropské komise a vysoká představitelka Federica Mogherini s Vysokým komisařem OSN pro uprchlíky Filippem Grandim a generálním ředitelem Mezinárodní organizace pro migraci Antóniem Vitorinem. Vysoká představitelka mimo jiné uvedla, že je Evropská unie připravena i nadále pokračovat ve finanční pomoci uprchlíkům a zároveň vyzvala k další kolektivní mobilizaci od vlád, soukromých podniků, mezinárodních organizací i občanské společnosti nejen v regionu. Na závěr konference vydali předsedající společné prohlášení³², ve kterém ocenili země latinskoamerického a karibského regionu za to, že spojily své síly na pomoc Venezuele prostřednictvím tzv. procesu z Quita. Zároveň potvrdili potřebu zvýšení finanční a technické podpory hostitelským zemím prostřednictvím intenzivnějšího zapojení dárců, mezinárodních finančních institucí, rozvojových subjektů a soukromého sektoru s cílem podpořit vnitrostátní orgány při poskytování služeb a vytváření ekonomických příležitostí pro uprchlíky, migranty a hostitelské komunity. Konference také vyjádřila podporu rozhodnutí uspořádat v nadcházejících měsících první schůzku Skupiny přátel procesu Quito, které předsedá Evropská unie.³³

³⁰La polémica elección de Venezuela como miembro del Consejo de Derechos Humanos de la ONU. BBC News mundo.com[online], 17/10/2019 [cit. 2019-11- 11]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/mundo/noticias-america-latina-50091453>.

³¹EU supports Venezuelan refugees, migrants and host communities. Eeas.europa.eu [online], 28/10/2019 [cit. 2019-11- 11]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/69487/eu-supports-venezuelan-refugees-migrants-and-host-communities_en.

³² International Solidarity Conference on the Venezuelan Refugee and Migrant crisis Brussels 28-29 October 2019 - Joint communique by the co-chairs. Eeas.europa.eu [online], 29/10/2019 [cit. 2019-11-12]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/69559/international-solidarity-conference-venezuelan-refugee-and-migrant-crisis-brussels-28-29_en.

³³ Venezuela Conference: Making sure the whole world mobilises when one continent is in need. Eeas.europa.eu [online], 29/10/2019 [cit. 2019-11- 11]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/69549/venezuela-conference-making-sure-whole-world-mobilises-when-one-continent-need_en.

Kontakt:

Klára Urbanová (SZBP), tel. 2241, email: urbanovak@psp.cz

Martin Kuta (SBOP), tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz